

7. The International Co-operative Alliance [Electronic resource]. – It is access mode: <https://ica.coop/en/international-co-operative-alliance>
8. Statutes [Electronic resource]. – It is access mode: <http://www.ica.coop/ica/2009-ica-statutes.pdf>
9. ICA Structure [Electronic resource]. – It is access mode: <http://www.ica.coop/ica/structure.html>
10. ICA Activities [Electronic resource]. – It is access mode: <http://www.ica.coop/activities/index.html>

Анотация. В статье рассмотрены современная структура, формы и методы деятельности Международного кооперативного альянса. Отмечено, что Международный кооперативный альянс является влиятельной экономической и политической силой, которая способствует глобальному развитию кооперативного движения, защищает ценности и принципы кооперации, заботится о развитии человечества, экономическом и социальном прогрессе.

Ключевые слова: Международный кооперативный альянс, украинская кооперация, кооперативное движение, устав, правление, кооператив.

Summary. The article deals with the current structure, forms and methods of activity of the International Cooperative Alliance. It is noted that the International Cooperative Alliance is an influential economic and political force that promotes the global development of the cooperative movement, protects values and principles of cooperation, takes care of human development, economic and social progress.

Key words: International Cooperative Alliance, Ukrainian cooperation, cooperative movement, charter, rule, cooperative.

УДК 331.526:330.101.541

Владика Ю. П.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та страхової справи
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

Vladyka Y. P.

*Candidate of Economic Sciences Docent the Department
Interregional Academy of Personnel Management*

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

FEATURES OF ATTRACTING INVESTMENTS IN GRAIN CROP PRODUCTION TO AGRICULTURAL ENTERPRISES

Анотація. Досліджено теоретичні, методичні та практичні аспекти еколого-економічного інвестування сільськогосподарських підприємств та залучення інвестицій у виробництво зернових для підвищення його економічної ефективності. Обґрунтовано особливості управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств. Доведено, що створення сприятливого інвестиційного клімату в аграрній сфері та активізація інвестиційної діяльності всіх господарчих суб'єктів, з огляду на сучасне фінансове та матеріально-технічне становище сільськогосподарських підприємств, потребують вирішення завдання якісної зміни підходів до управління агропромисловим виробництвом загалом, кожної галузі та господарюючого суб'єкта. Тому необхідне формування дієвого механізму управління еколого-економічним інвестуванням в аграрній сфері, адекватного умовам сучасного економічного стану, враховуючи специфіку агропромислового виробництва, здатного створити економічно вигідні умови для стимулювання накопичення аграрного капіталу та росту ефективності його використання, що можливо за рахунок розвитку екологічного агропідприємництва.

Ключові слова: інвестування сільськогосподарських підприємств, управління інвестиційною діяльністю, залучення інвестицій у виробництво зернових.

Постановка проблеми. Інвестиційні процеси в агропромисловому виробництві стримуються відсутністю належного обсягу інвестиційних ресурсів, несприятливим інвестиційним кліматом, недосконалістю галузевого інвестиційного менеджменту, відсутністю страхування інвестицій, нерозвиненістю галузевої інвестиційної інфраструктури, юридичною невідповідністю низки керівників до сприйняття нових механізмів інвестування [1]. Без розв'язання проблеми інвестиційного забезпечення

сільськогосподарських підприємств стають досить первинними перспективи оновлення матеріально-технічної бази, підвищення ефективності господарської діяльності, створення конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, просування вітчизняної продукції на світові ринки і, як наслідок, соціально-економічний розвиток сільських територій.

Виробництво і реалізація зерна сільськогосподарськими підприємствами є ефективними у зв'язку з тим, що

ця галузь в Україні становить основу продовольчої бази і безпеки держави, значна кількість зерна експортується за кордон. Водночас необхідно підвищувати конкурентоспроможність підприємств з урахуванням кон'юнктури внутрішнього і світового зернового ринку, підвищувати обсяги залучення інвестицій з урахуванням екологічного складника для відтворення земельних ресурсів за рахунок розвитку екологічного агропідприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування інвестиційного забезпечення виробництва та реалізації зерна сільськогосподарськими підприємствами, визначення теоретико-методичних засад та обґрунтування практичних рекомендацій щодо розвитку довгострокового інвестування сільськогосподарських підприємств комерційними банками, наукове обґрунтування механізму управління інвестиційними ресурсами для підвищення родючості ґрунтів, зниження кредитного ризику з метою підвищення обсягів залучення інвестицій є важливими аспектами залучення інвестицій сільськогосподарськими підприємствами – виробниками зерна.

Вивчення наукових літературних джерел із цієї проблематики засвідчує, що суттєві пропозиції методичного та практичного характеру щодо інвестування в аграрній сфері внесли такі відомі вчені, як: В. Алексійчук, І. Бланк, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Кісіль, М. Кожем'якіна, М. Коденська, М. Кропивко, Ю. Лупенко, А. Пересада, П. Саблук, П. Стецюк, Л. Худолій, А. Чупіс та ін. Однак в умовах трансформації всієї фінансово-кредитної системи низка аспектів цієї важливої проблеми вимагає подальшого дослідження з метою пошуку шляхів розроблення та впровадження інвестиційних проектів з урахуванням екологізації агропромислового виробництва, пошуку шляхів підвищення гарантій повернення залучених фінансових ресурсів під час упровадження інвестиційних проектів та банківського кредитування сільськогосподарських підприємств.

Метою статті є розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо розвитку інвестиційного забезпечення виробництва та реалізації зерна сільськогосподарськими підприємствами для підвищення їх економічної ефективності, відтворення земельних ресурсів, залучених у виробництво продукції рослинництва, підвищення гарантій повернення кредитів у банківському інвестиційному кредитуванні.

Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань, як:

- з'ясування особливостей інвестування сільськогосподарських підприємств-виробників зерна та можливості залучення інвестицій у відтворення родючості ґрунтів, що використовуються у сільськогосподарському виробництві;

- аналіз кредитних відносин сільськогосподарських підприємств із кредитними установами та з'ясування напрямів запобігання кредитному ризику для підвищення імовірності одержання банківського інвестиційного кредитування;

- обґрунтування напрямів підвищення гарантій повернення залучених інвестиційних ресурсів та забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств – виробників зерна.

Виклад основного матеріалу. Досвід країн із розвинутою економікою свідчить, що сфера агробізнесу є привабливою для інвестицій, оскільки на сільськогосподарську продукцію завжди є стійкий попит, який не має тенденції до зниження. Агропромислове виробництво вимагає значних інвестицій для розвитку галузей, оновлення матеріально-технічної бази, відтворення земельних ресурсів, підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Згідно з підрахунками Державного комітету статистики у I кварталі 2013 року обсяг прямих іноземних інвестицій в українську економіку зріс на 1,3% і становив 1,560 млрд. дол. США, що на 76,25% більше за аналогічні показники 2012 року. Загальний внесок іноземних інвесторів з початку інвестування станом на 1 квітня 2013 року дорівнює 55,709 млрд. дол. США. У перерахунку на душу населення це 1,237 тис. дол. США.

Вирішальною умовою успішної інвестиційної діяльності підприємств в умовах ринку є ефективне вкладання додаткового капіталу, бо інвестиційні ресурси є об'єктом управління. Тому процес інтенсифікації інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві на мікротамакрорівні повинен бути керованим. Активізувати інвестиційну діяльність можливо на засадах планування, яке є важливою ланкою в структурі організаційно-економічного механізму. Для залучення інвестицій необхідно розробити інвестиційний проект або програму.

Найважливішим напрямом інвестування у відтворення природних ресурсів, що використовуються сільськогосподарськими підприємствами у рослинництві, є проведення заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів, бо земля є незамінним та територіально обмеженим засобом виробництва. Особливу тривогу викликає незадовільний екологічний стан українських сільськогосподарських угідь, насамперед чорноземів. Із ґрунтом щорічно вноситься 11 млн. т гумусу, 0,4 млн. т фосфору і 7 млн. т калію, що в 2,3 рази більше, ніж вноситься з добривами [2]. За останні десятиріччя прискорився процес дегуміфікації. Тенденцію до погіршення якості ґрунту під час вирощування монокультури було виявлено ще до механізації і хімізації, які, негативно впливаючи на біопродуктивність ґрунту через ущільнення, накопичення отрутохімікатів та інших шкідливих речовин, значно її послабили. Нераціональне використання мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин приводить до розширення масштабів забруднення ґрунту, загрожує здоров'ю людини, наражає на небезпеку стабільність екосистем.

Вплив екологічних умов на виробництво ще недостатньо досліджений, але ці умови вже починають відігравати все більшу роль у системі планування сільськогосподарського виробництва. Мета еколого-економічного планування – не тільки визначити умови, необхідні для збільшення виробництва, але й забезпечити баланс між виробництвом та довкіллям, де землі відводиться головна роль. Отже, у сфері сільськогосподарського природокористування основна увага повинна приділятися екологічним аспектам землекористування – охороні земельних ресурсів від забруднення та відновленню деградованих земель із метою забезпечення можливості їх подальшого ефективного використання теперішнім та майбутніми поколіннями, що потребує інвестування у відтворення родючості ґрунтів [3].

Проблема управління родючістю ґрунтів досить складна і маловивчена, але в сучасних умовах в Україні є найбільш раціональним шляхом одержання дешевої та екологічно чистої продукції без зовнішніх інвестицій. Природна родючість – це родючість, за рахунок якої можна без додаткових заходів її підвищення одержати певний урожай за умов дотримання вимог технологій. За сприятливих агрокліматичних умов природна урожайність зернових культур, вирощених у Сумській області, у Лісостеповій зоні – 26,4 ц/га, Перехідній зоні – 19,5 ц/га, Поліській зоні – 13,6 ц/га [4].

Проведений факторний аналіз організаційно-економічного механізму агротехнологій бездефіцитного балансу гумусу дав змогу виділити групи факторів, за

допомогою яких можна управляти рівнем родючості ґрунтів. Механізм включає використання мінеральних та органічних добрив, вапнування, гіпсування, зрошення та осушення у поєднанні зі сприятливими кліматичними умовами. Вивчення питання показує, що найбільш суттєво підвищується родючість ґрунтів шляхом збагачення їх гумусом за рахунок внесення гною. У зв'язку з постійним зростанням його дефіциту наші дослідження були спрямовані на вивчення інших економічно доцільних і відповідних альтернативних заміників гною. Це – використання соломи зернових культур, пожнивно-кореневих решток, зелених добрив, вирощування багаторічних трав, зміна структури посівних площ, оптимізація співвідношення ріллі та інших сільськогосподарських угідь. Упровадження цих заходів буде сприяти економічному розвитку галузі тваринництва.

Поєднання органічних добрив із комплексом інших факторів та визначення вартості агротехнології балансу гумусу дає змогу зробити вибір певного варіанту сівозміни і способу обробітку ґрунту. Рівень родючості ґрунтів може відіграти вирішальну роль в оцінці інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства. Структурно-системний аналіз факторів дає можливість визначити внутрішньогосподарський організаційно-економічний механізм управління родючістю ґрунтів.

Продуктивна здатність земель визначається вмістом органічних речовин в ґрунтах, що і формує рівень родючості ґрунтів, який забезпечує потенційну урожайність під час сільськогосподарського використання земель. Рівень родючості та комплекс агротехнологій значною мірою впливають на фактичну урожайність і обсяги валової продукції. Одержана виручка від реалізації сільськогосподарської продукції дає змогу визначити фінансові можливості підприємства і прийняти відповідні управлінські рішення щодо використання послуг агросервісних підприємств із виконання комплексу робіт з метою підвищення родючості ґрунтів.

Розрахунок економічної ефективності застосування агротехнологій бездефіцитного балансу гумусу показує, що найбільша ефективність – у Лісостеповій зоні порівняно з Поліською і перехідною (табл. 1). Водночас вартість додатково одержаної продукції більша на менш родючих землях Поліської і перехідної зони, ніж у Лісостеповій.

Варто зазначити, що підтримка бездефіцитного балансу гумусу створює сприятливі умови для одержання стабільних урожаїв, збільшення урожаю зернових не тільки в рік внесення органічних речовин у ґрунт, але і в наступні роки, що є метою ефективного і якісного організаційно-економічного механізму управління родючістю для найбільш повного забезпечення населення продуктами харчування.

Отже, ефективність управління родючістю ґрунтів значною мірою залежить від застосовуваних методів і можливостей сільськогосподарських підприємств із забезпечення його засобами підвищення родючості, а отже, і від рівня компетентного управління цими процесами, залучення інвестицій для вирощування екологічно чистої продукції.

Україна поступово повертає собі імідж житниці Європи. Посівні площі зернових культур після 2005 року практично стабілізувалися в межах 15-16 млн. га. У структурі валового виробництва зернових найбільшу частку (в межах 45%) займає кукурудза, пшениця – 36%, ячмінь – 14%, на інші культури припадає 5% [5]. Валовий збір зерна в середньому за останні 5 років становить 45,2 млн. т, а у 2011 році отримано рекордний урожай –

56,7 млн. т. Основними регіонами виробництва якісної продовольчої пшениці є Степова зона і південні райони Лісостепу; кукурудзи – Лісостепова зона; ячменю – значна частина Полісся і райони Лісостепу.

Таблиця 1

Розрахунково-економічна оцінка агротехнології бездефіцитного балансу гумусу на 1 га під час вирощування озимої пшениці у Сумській області

Агрокліматичні зони	Оцінка продукції за рахунок природної родючості, грн.	Економічні показники агротехнології бездефіцитного балансу гумусу			
		Вартісна оцінка, грн.			Коефіцієнт ефективності агротехнології (гр. 5: гр. 3)
		бездефіцитного балансу гумусу, грн.	додатково одержаної продукції, грн.	прибутку за рахунок агротехнології	
Поліська	380,8	97,0	420,0	323,0	3,32
Перехідна	546,0	85,0	392,0	307,0	3,61
Лісостепова	739,2	72,0	364,0	292,0	4,05

ґрунтово-кліматичні та селекційно-генетичні можливості підвищення урожайності зернових культур поки що залишаються не повністю задіяними, що свідчить про сприятливі перспективи нарощування виробництва зерна в країні за рахунок цього фактора. Міністерством аграрної політики та продовольства України прийнято комплексну галузеву програму «Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року», виконання якої дасть змогу стабілізувати валовий збір зерна на кінець встановленого періоду в межах 50 млн. т, значна частина якого (до 30%) буде використана для експортних поставок [2].

Тому питання інвестування сільськогосподарських підприємств – виробників зерна є визначальними для розвитку галузі. Від їх вирішення на сучасному етапі значною мірою залежить відновлення та зростання виробничого капіталу, підвищення рівня виробництва та конкурентоспроможності продукції, вирішення соціально-економічних проблем галузі.

Найчастіше сільськогосподарські підприємства залучають необхідні інвестиційні ресурси у банку. При цьому потребує удосконалення схема відносин виробників та продавців сільськогосподарської продукції з кредитними установами. З огляду на потреби сільськогосподарських підприємств та складність одержання кредиту під час звернення до банку доцільно удосконалити схему кредитних відносин сільськогосподарських підприємств із кредитними установами (рис. 1).

При цьому банк у своїй практичній діяльності повинен свідомо розмежовувати повноваження працівників відділу кредитування щодо кредитного обслуговування клієнтів. Це дасть змогу у процесі кредитування обмежувати кількість помилкових та суб'єктивних рішень.

Залучення банківського кредиту в основному має на меті підвищення ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства та отримання вищого рівня прибутку [6, с. 7]. Проте банківське кредитування, на жаль, не відіграє суттєвої ролі у розвитку аграрного сектору економіки, оскільки банки віддають перевагу промисловим та торговельним підприємствам, що мають більш

Рис. 1. Перспективна схема кредитних відносин сільськогосподарських підприємств із кредитними установами

вигідні економічні умови функціонування, більш ліквідну заставу, менш тривалий виробничий процес та вищі прибутки. А специфіка банківського кредитування пов'язана з ризиками, притаманними лише сільськогосподарським підприємствам, такими як підвищена нестійкість фінансового стану, невідповідність довгострокових запитів підприємств наявним у банку короткостроковим фінансовим ресурсам; сезонність сільськогосподарського виробництва та його залежність від природно-кліматичних умов; проблеми з реалізацією продукції; необхідність удосконалення законодавчої бази та ін.

Вищезазначені ризики лише загострюються у зв'язку з високою вартістю кредитів для сільськогосподарських підприємств. Крім того, платоспроможність досліджуваних підприємств та ефективність використання ними кредитних ресурсів безпосередньо залежить від відсоткової ставки.

Сукупність умов, що дають кредиторів підстави бути впевненим у тому, що борг йому повернуть, можна розглядати як забезпеченість кредиту. Забезпеченням грошового кредиту можуть бути товари, цінні папери, матеріальні цінності, наявність яких у боржника гарантує можливість повернення ним боргу. Формами забезпечення кредиту є конкретні джерела погашення наявного боргу, юридичне оформлення права кредитора на їх використання, організацію контролю банку за достатністю та прийнятністю цих джерел. Тобто якщо механізм погашення позики за рахунок доходу і його закріплення в кредитних угодах є основною передумовою повернення кредиту, то визначення способів забезпечення є гарантією цього повернення.

спроможності одержувачів кредитів, відмови позичальника виконати передбачене договором зобов'язання повернути кредит тощо. Питання про гарантії є неодмінним складником під час укладання кожної без винятку кредитної угоди.

Під час укладання кредитної угоди сільськогосподарське підприємство не менше, ніж банк повинне бути зацікавлене у страхуванні кредитних ризиків та заставного майна. Це не лише підвищить впевненість банку у поверненні наданих коштів, а й забезпечить підприємство певним захистом у разі форс-мажорних обставин. Нами пропонується обов'язкове укладання страхових угод трьома сторонами одночасно: банком, підприємством-позичальником та страховиком, тобто розподіл кредитного ризику на три частини.

Висновки. Для підвищення інвестиційної привабливості зернової галузі, оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, підвищення їх конкурентоспроможності необхідне формування дієвого механізму управління інвестуванням сільськогосподарських підприємств з урахуванням екологічного складника, з огляду на специфіку агропромислового виробництва, здатного створити економічно вигідні умови для стимулювання накопичення аграрного капіталу та росту ефективності його використання, зокрема виробництва зернової продукції, збільшення її експорту, відтворення родючості ґрунтів за рахунок розвитку екологічного агропідприємництва та зниження кредитного ризику для підвищення обсягів залучення інвестицій у виробництво екологічно чистої продукції.

Список використаних джерел:

1. Саблук П.Т. Концептуальні засади розробки і реалізації інвестиційних програм в аграрно-промисловому виробництві [Текст] / П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 46 с.
2. Лупенко Ю.О. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року [Текст] / Ю.О. Лупенко; за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ІАЕ, 2012. – 182 с.
3. Розвиток ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні: Аналітична доповідь [Текст] / [Собкевич О.В., Русан В.М., Юрченко А.Д. та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2011. – 29 с.
4. Мішенін С.В. Соціально-економічні та фінансові проблеми сталого сільського розвитку [Текст]: монограф. / С.В. Мішенін, Р.П. Косодій, В.М. Бутенко. – Суми: Папірус, 2011. – 334 с.

5. Перспективи виробництва зернових культур в Україні в 2013 році [Електронний ресурс] Світ АгроТехнологій. – URL: <http://svitagro.com/perspektivi-virobnictva-zernovih-kultur-v-ukrayini-v-2013-roci>
6. Олійник О.О. Розвиток довгострокового банківського кредитування сільськогосподарських підприємств [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит».

Аннотація. Исследовано теоретические, методические и практические аспекты эколого-экономического инвестирования сельскохозяйственных предприятий и привлечения инвестиций в производство зерновых для повышения его экономической эффективности. Обоснованы особенности управления инвестиционной деятельностью сельскохозяйственных предприятий. Обосновано, что создание благоприятного инвестиционного климата в аграрной сфере и активизация инвестиционной деятельности всех хозяйствующих субъектов, учитывая современное финансовое и материально-техническое положение сельскохозяйственных предприятий, требуют решения задачи качественного изменения подходов к управлению агропромышленным производством в целом, каждой отрасли и хозяйствующего субъекта. Поэтому необходимо формирование действенного механизма управления эколого-экономическим инвестированием в аграрной сфере, адекватного условиям современного экономического состояния, учитывая специфику агропромышленного производства, способного создать экономически выгодные условия для стимулирования накопления аграрного капитала и роста эффективности его использования, что возможно за счет развития экологического агропредпринимательства.

Ключевые слова: инвестирование сельскохозяйственных предприятий, управление инвестиционной деятельностью, привлечение инвестиций в производство зерновых.

Summary. Theoretical, methodological and practical aspects of ecological and economic investment of agricultural enterprises and investment in the grain crop production to increase its economic efficiency have been studied. Peculiarities of investment management of agricultural enterprises have been clarified. It is proved that creation of favorable investment climate in the agrarian sector and promotion of investment activity of all economic entities, considering the current financial and material-technical provision of agricultural enterprises need solution of the issue of quality changes in approaches to the management of agro-industrial production as a whole, every industry and business entity. Therefore, it is essential to form an effective mechanism of the ecological and economic investment management in the agrarian sector, adequate to the conditions of current economic status, taking into account the specifics of agricultural production, that will be able to create profitable conditions for stimulating savings of agricultural capital, and increasing the efficiency of its use, that is possible due to the development of ecological agribusiness.

Key words: investment of agricultural enterprises, investment management, investment in the grain crop production.

УДК 339.972

Владичин М. Б.
*аспірант кафедри обліку і аудиту
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Vladychyn M. B.
*PhD student,
Ivan Franko National University of Lviv*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

MAIN DIRECTIONS OF IMPROVING EXTERNAL CONTROL ACTIVITIES OF FOREIGN TRADE ENTERPRISES UKRAINE

Анотація. Розглянуто основні елементи системи здійснення зовнішнього контролю зовнішньоекономічної діяльності торговельних підприємств України (ЗЕДТПУ). Запропоновано основні напрями його вдосконалення. Зокрема, акцентовано увагу на діях влади країни щодо уникнення перешкод розвитку ЗЕДТП та посилення зовнішнього контролю.

Ключові слова: внутрішній контроль, зовнішній контроль, зовнішньоекономічна діяльність торговельних підприємств, експорт, імпорт, Митний кодекс України, Податковий кодекс України.

Постановка проблеми. Поглиблення економічних відносин між країнами приводить до невпинного зростання обсягів світової торгівлі. Саме тому вихід на зовнішні ринки стає найбільш актуальним завданням для кожного

торговельного підприємства, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД). Проте часті зміни законодавства та нестабільність економіки вимагають визначення пріоритетів у контрольній функції управління ЗЕД.